

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz u. Nr. 35.Arti-coli și co-res-
pondențe pentru-pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concurs, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DOMINECA.

ABONAMENTUL ANTRU

Pentru anul: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMANIA ȘI

STRĂINĂȚI:

Pe un an: 14 franci.

Pe 1/2 an: 7 franci.

Telefon pentru oraș

comitat Nr. 266.

Nr. 7489/911.

Concurs

Pentru deplinirea postului nou sistemizat de revizor școlar diecezan, prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare. Alegândul revizor școlar va fi coordonat referentului școlar ordin. și va primi cercul de agende dela Prezidiul cosistorial.

Beneficiul împreună cu acest post constă din:

1. salar anual de 2400 cor.

2. bani de cortel 500 cor.

3. diurnă de câte 8 cor. în cazurile de es-
misiuni la vizitarea școalelor, precum și spesele
de călătorie.

Dela reflectanții la acest post se cere e-
valificațiune și practică învățătoarească, preferindu-
se recurenții cu pregătire pedagogică superioară
și cu praxă didactică.

Aplicarea fiitorului inspector se va face în
mod provizor, rămânând ca sinodul eparhial să
se pronunțe definitiv în afacere.

Reflectanții la acest post au să prezinte
subsemnatului Consistor, în termenul concursual,
cererile ajustate cu următoarele documente:

1. Autobiografia, pe scurt, a recurentului;

2. Estrasul de botez

3. Toate documentele, de cari dispune, re-
lativ la studiul prestat.4. Atestatele despre serviciul didactic de
până acum.5. Dovezile despre eventualele titluri de re-
comandăție pentru postul de sub întrebare.

Arad, șed. cons. plen. 15/28 decem. 1911.

Consistorul român ort.
din Arad.

Nr. 6869/1911.

Concurs

Pentru îndeplinirea postului de protopres-
biter în tractul Chișineu se publică concurs cu
termen de 45 zile-comutate dela prima zi, ce

urmează după publicare în organul oficial »Bise-
rica și Școala« cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală Chișineu:

a) sesiunea aparținătoare parohiei proto-
presbiterale, și competența de pășune după acest
pământ;

b) birul parohial;

c) stolele legale;

d) întregirea dela stat conform legilor în
vigoare.

II. Din protopresbiterat:

a) Retribuțiunea dela dieceză pentru inspec-
țiunea școlară și ședulele dela cununii în suma
ce o va stabili sinodul eparhial;b) birul protopopesc dela proșii din tract,
câte 10 cor. dela fiecare preot;c) diurne pentru vizitarea canonică și re-
vizuirea socoților conform concluzelor sinodale;d) spesele cancelariei protopopești conform
concluzului sinodului eparhial Nr. 91 din 1878;

Toate dările și sarcinile publice după se-
siunea parohială le va suporta protopresbiterul
alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în
termenul indicat să subștearnă subscrisului Con-
sistor recursele lor instruite cu documentele de
evalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul-
Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din
1888 și anume: să dovedească, că au evalifica-
țiunea recerută a reflectanților la parohiile de
clasa primă, să producă testimoniu de maturitate
și să dovedească cu atestat, că au împlinit cel
puțin cinci ani în serviciul bisericesc, sau școl-
lar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul,
capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul
bisericesc-școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistorului
gr.-or. român, ținută la 15/28 decembrie 1911.

Consistorul gr.-or. român
din Arad.

Viața și faptele mecenatului Nicolae Jiga.

—Discurs comemorativ—

de Gh. Tulbure.

La toate neamurile culte pomenirea cu laudă a bărbaților distinși și binemeritați se consideră ca o datorință națională de prima ordine. Romanii cei vechi ne-au lăsat și'n privința aceasta exemple clasice. Cultul înaintașilor la ei era atât de desvoltat, încât familiile patriciene aveau o sală anumită (atrium), unde păstrau busturile de ceară ale părinților sau strămosilor, cari s'au fost distins prin virtuți cetățânești sau prin acte de eroism.

—„Suntem datori să cinstim amintirea bărbaților, cari au trăit și au muncit pentru neam — zice entuziastul nostru istoriograf Gh. Barițiu — pentru că altfel nu am merita să-i avem!“

Cunoștința de datorință și sentimentul recunoștinții ne-a adunat și pe noi între vechile ziduri ale acestui internat, la serbarea comemorativă de astăzi.

Astăzi, când sfânta noastră biserică dreptcredincioasă prăznuiește pomenirea cu evlavie a marelui ierarh și făcător de bine Nicolae, Archiepiscopul dela Mira Lichiei, am socotit, că este momentul cel mai potrivit ca și noi, cei încredințați cu conducerea acestui așezământ, să ne manifestăm recunoștința, cu care ne simțim îndatorați față de memoria generosului nostru fondator, a fericitului mecenat Nicolae Jiga.

Tributul acesta de cinstire și pomenire față de amintirea fondatorului Nicolae Jiga, ni-se impune cu atât mai stăruitor, cu cât o jumătate de veac s'a împlinit, decând dragostea lui de neam a dat ființă acestui așezământ pentru creșterea și adăpostirea tinerimii școlare române, și cu cât un șir lung de ani s'a strecurat, decând chipul său blajin, de pe perețele acestei sale, privește cu iubire și bunătate de părinte la tinerii interniști, fără ca aceștia să cunoască mai deaproape viața și faptele mecenatului lor.

Am crezut deci, că cu nimic n'aș fi în stare să înalț în chip mai deosebit splendoarea festivalului aniversării de 50 de ani a internatului acestuia, decât zugrăvind — în cadrele acestui discurs comemorativ — Viața și faptele lui Nicolae Jiga, cu dorința, ca din pomenirea lor să ncolțească în inimile tinerimii floarea cea frumoasă a recunoștinții pentru facerile de bine cari i-le-a hărăzit, iar din ad-

mirația față de umbra lui să sorbim toți îndemn și însuflețire la muncă pentru folosul și înaintarea neamului nostru.

*

Mecenatele Nicolae Jiga s'a născut în ziua de 4 octomvrie 1790¹⁾, în comuna frunțașă Sânmiclăușul-român din apropierea Orăzii-mari. Părinții săi au fost plugari săraci și numele de familie al tatălui său era *Jude* (nu *Jiga*). Ca băiat mărișor, Nicolae *Jude* a fost adus la școală în Oradea mare unde a urmat două clase gimnaziale. Anii de școală i-a petrecut cu multă străduință la carte, dar și cu multă mizerie. Tradiția familiară ne spune, că adeseori era avizat la mila camerazilor lui de școală, copii din familiile aristocratice maghiare, cari îi dădeau lui *Jude* câte o bucată de pâne, pentruca în schimb să le curețe papucii. Prietenile acestea de pe băncile școalei — precum vom vedea — i-au prins însă bine mai apoi, când a ajuns comerciant de frunte în Oradea, iar foștii săi colegi unguri au ajuns în funcțiunile cele mai înalte la administrația orașului și a comitatului.

După ce a terminat clasa a doua de liceu și fiindcă nu se mai putea susține la școală din cauza sărăciei, la îndemnul părinților a trecut ca ucenic de prăvălie. Se spune că în timpul acesta — nu se știe prin ce împrejurare — și-a schimbat numele de *Jude* în cel de *Jiga* (*Zsiga*)²⁾ pe care l-a păstrat apoi toată viața.

Băiat serios, obicinuit cu truda și năcazul, tânărul *Jiga* pe cariera comercială a făcut progres și la timpul său s'a eliberat ca sodal neguțător, învărtind mai ales articlii de manufacturi. În calitatea aceasta, la 12 noemvrie 1817 *Jiga* s'a căsătorit, luând de soție pe văduva *Ana Cosperda*, o odraslă de a vechilor familii de comercianții macedo-români („greci“) din Oradea mare. Este de remarcă, că văduva *Ana Cosperda*, înainte de *Jiga*, a mai avut doi bărbați: cel dintâi a fost un comerciant cu numele *Popovici*, iar al doilea *Nicolae Xant*, cantor grecesc la biserică noastră din Oradea. Cu amândoi însă abia a trăit împreună 7 ani, și rămânând de două ori văduvă a ajuns soția lui *Nicolae Jiga*, cu care a viețuit împreună 51 de ani. Din căsătoria aceasta, pe că de lungă pe atât de fericită, li-s'au născut trei copii: un băiat *Nicolae* și două fete *Maria* și *Ana*. Feciorul *Nicolae* a fost și el comerciant la început, mai apoi a trăit ca privatier în Viena, unde a murit anii din urmă. *Maria* s'

¹⁾ Dânsul s'a scris cu ortografia ungurească „Zsiga“ așa-l scriu toți până astăzi. Eu însă considerând, că numele acesta și-l va fi luat numai silit de alții și că el a fost româncă și adevărat, îl scriu cu ortografia românească: *Jiga*.

²⁾ După spusele unora în 1794.

măritat după Ioan Poenar, comerciant în Oradea, iar Ana s'a măritat după Nicolae Diamandi, deasemenea comerciant orădan, care mai pe urmă a preluat prăvălia lui Jiga, a socrului său.

Prin căsătoria cu Ana Cosperda tinărul comerciant Nicolae Jiga a primit ca zestre mica prăvălie de manufacturi a văduvei, pe care a asortat-o și astfel a devenit comerciant de sine stătător, cu firma sa proprie.

Munca conștiințioasă și caracterul său puritan în curând i-au asigurat o bună reputație în cercurile comerciale, în urma căreia negoțul său inferior, îi sporia averea din zi în zi. Iar în puterea legăturilor de veche prietinie cu căpeteniile orașului și manifestând dintru început un interes viu față de mersul afacerilor publice, Jiga în scurtă vreme este ales *senator* în consiliul orășănesc.

Tot în urma considerației generale, la care se ridicase în viața publică, la 12 Martie 1839 Jiga este numit *director de școale*, încredințându-i-se, din partea inspectorului suprem al școalelor bihorene Nicolae I. Temesvári, supraveghierea învățământului în școlile românești din Oradea-mare și Sânicolaul-român, satul nașterii sale.¹⁾ În calitatea aceasta a funcționat cu zel exemplar până aproape de moartea sa, când la anul 1868 prin inactivarea Statutului Organic, demnitatea aceasta a trecut asupra preoților locali. Ca director de școală („localis Director“), cercetând mersul instrucțiunii și ajungând în nemijlocită atingere cu băieții de școală din orașul nostru, Jiga a avut prilej să se convingă cu ce sărăcie amară și cu câte greutatea aveau să lupte sârmanii școlari români, strânși de prin mahalalele orașului și din satele învecinate, ca să-și agonisească ceva cunoștință de carte. A văzut zilnic o mulțime de studenți săraci, din toate părțile Bihariei, înfruntând lipse grele ca să-și stâmpere dorul nepotolit după învățătură. Și atunci aducând-și aminte de anii copilăriei Sale, de pâinea amară care a gustat-o pe băncile școlii, inima sa generoasă s'a înduioșat, în mintea sa de bun creștin a licărit o idee nobilă și pungă sa — din darul Domnului plină — s'a deschis. Iar contemporanii de pe vremea aceea știu să povestească cu evlavie, cum Jiga la sărbătorile Sf. Nicolae și ale Nașterii Domnului cumpăra băieților de școală haine, și cărți, altora le împărțea pâne, iar uneori le dădea din mâna proprie bani, ca să-și cumpere cele trebuincioase.

Cu vremea dăruirile acestea s'au sporit până când mai apoi le-a regulat astfel, că de pildă între anii 1854—1864 douăzeci de stu-

denți români gr. or. cari cercetau liceul sau academia de drept din Oradea, primiau dela Jiga un ajutor de câte 50 florini la an.

(Va urma)

Educația religioasă în școală și în biserică.

(In ce chip și cu ce mijloace să se facă?)

(Urmare și fine.)

Ideia aceasta prea frumoasă de pe pământul francez a străbătut și la urechile marelui *Franché*, care încă în suta a XVII-lea a înființat și deschis școală de fete din Halle. Durere însă, că aceasta frumoasă idee în întreg secolul al XVIII-lea a rămas baltă.

Cununa de lauri i-să cuvine în privința educării, *sexului feminin* secolului XIX-lea, îmbrățoșând împreună cu alte idei și idea educării *sexului feminin*. Astăzi statul și comuna, biserica și societatea reciproc, emulând una cu alta, să luptă și sacrifica pentru aceasta educare. Secolul presinte pune mare pond pe educarea *sexului feminin*, căci știe, că baza progresului generației viitoare, atât trupește cât și moralicește, numai în femeie ca mamă și-o poate afla. Avem pilde, cari ne spun adevărul. Cine nu cunoaște însușirile mamei, care cu inima și caracterul ei nobil și cu lucrul neobosit al mânilor sale pune basă și întărește traiul fericit în familie? Și cine n'a văzut și așa femeie, care a pomicit pacea din familie? Și dacă sunt familii, unde să propagă moralul și educația religioasă, numai femeii îi puteau mulțumi, căci singur numai femeia cuminte, sârguincioasă și religioasă poate să facă, ca traiul în familie să fie fericit. Istoria ni mărturie vie, că pe o femeie cu simțăminte curate nu o putem îndestul prețul. Cine le-ar și putea înșira moravurile bune și frumoase a unei astfel de femei, care cu soțul ei așa și le știe împărți necazurile lumii și puțină bucurie, încât familia nu mai știe nimic? Omenimea nici nu s'a uitat a pune pe fruntea femeii, în toate veacurile, cununa nevestejiță a laudei, dar de ce a fost mai de folos, tot s'a uitat, și anume, ca să se *îngrijască de educarea și creșterea ei*. Pentru educarea pruncilor tot a mai sacrificat familia, societatea, statul și biserica, dar educarea religioasă a *sexului feminin* putem zice, că cu totul o au lăsat în grija mamei.

Să cântăm numai la sărăcia noastră de pe sate. De câte ori obsearvă preotul și învățătorul neglijența mamei în îmbrăcămintea și ținuta fiilor ei? Câți prunci și fete sunt cari ca noiți când vin la școală, și-și știu face cruce, știu Tatăl nostru, pe atunci cei mai mulți sunt ca dobitoacele. Oare nu tot vina mamei e și aci? De aceea cu puteri îndoite trebuie să ne sârguim și să ne ocupăm cu creșterea-tânăretului, îndeosebi cu educarea făluțelor încredințate nouă spre luminarea minții, ca devenind odată din ele mame, să poată fi și soții bune și credincioase bărbatului, mame adevărate, cari luptându-se în lume cu miile necazuri, griji și neajunsuri, să-și știe oțălt familia astfel, că pentru limbă

¹⁾ Prot. com. bis. gr. or. din Oradea mare Nr. 21 ex. 1839.

1811 -
30
1861

lege și biserică, deodată cu viața să nu să lapede. Și pe când numai femeia cinstită și cu frica lui Dumnezeu poate da creșterea filor și fetelor crescute cu moral bun, pe atunci mamele slabe și negândite, nasc, cresc, tii și fete și mai slabe, decât cum sunt ele, cari prin apucăturile lor rele și slăbesc în învățăturile primite dela preot și învățător, și slăbesc pruncii în legea părintească. Din ăsteia devin școlarii, cari cu puteri îndoite lucră la scăderea simțului religios.

Tata și mama bună datorită sântă au de a da mână de ajutor preotului și învățătorului, încât privește educarea religioasă a mlădițelor lor în biserică și școală. Ce e scris în cartea vieții lui Isus Sirach despre datorința părinților întru creșterea religioasă a pruncilor lor? *Prunci ai, învață-i pre ei, și înduplează grumazul lor din pruncie!*

Învățătura bună și religioasă a preotului și învățătorului tocmai așa rod slab va aduce în inima pruncilor și fetelor crescute în jurul mamelor negândite ca și cum aduce pomul pădureț, chiar să fie acela așezat în cel mai mănos pământ. Neolțit, tot acre îi vor fi poamele. Educarea rea a unor mame ca astea și resbună amar și asupra familiei. Și pe când mamele bune, cari în familie sunt focarul de instituție religioasă a mlădițelor lor, pe atunci mamele negândite sunt rușinea și blăstămul familiei. Triste zile, când educatorii sunt, dar nu este cui a împărtăși învățătura! Învățații lumii din alte țări, se miră de aerul inficiat din țara noastră. În alte țări, pe prunci și pe fete să vede creșterea religioasă primită în școala cotidiană și cea de repetiție, și după ce ies din școală și formează familii, căci cărțile religioase de pe masa lor nici când nu lipsesc, ci cu cărțile de rugăciune în mână și încep și sfârșesc lucrul de câmp și cel de casă. La noi, mai vartos la români, astfel de cărți, cum e S. S. (T. V. D. N.) la cei mai mulți, după ce o cunosc și o au, — le turbură mintea și le slăbesc simțul religios, devenind din ei ca sectari, vrășmașii bisericii străbune. Vina o purtăm de o parte noi preoții; iar de alta parte părinții. Noi, fiindcă nu-i familiari-zăm de mică ca școlari cu astfel de cărți; iar părinții fiindcă cu totul negligă creșterea pruncilor lor dela casă, apoi dela școală și biserică. Filosoful Aristotel mare adevăr grăește, când zice: *„Natura a sădit în prunci însușirea aceea ca să facă ceia-ce vād, că fac părintii“*. Dacă părinții sunt imorali, pruncii vor fi și mai răi. Pentru asta aduc în tema mea ca pe cel mai puternic mijloc de educare religioasă în școală și biserică: *educarea sistematică a secului feminin*, din cari devenind mame, nu-și vor lua pruncii și fetele dela școală, ci îi vor trimite regulaț să învețe ca învățăturile bune și folositoare din școală, rădăcini să prindă în inima lor, prin cercetarea regulată a bisericii. Numai în chipul acesta se poate pune bază sigură la lățirea creștinătății și moralei creștine.

La noi pe sate, unde cei mai mulți părinți numai ne îngreioază starea noastră educativă, răspunderea cea mare cu educarea religioasă a mlădițelor lor, zace

asupra noastră. Cu sădirea și udarea mlădițelor, a surcelelor, a băieților lor incredințați nouă, cu sădirea și udarea lor, noi înzădar ostenim înainte ca pomi roditori cu poame bune să putem crește din fii și fetele lor, căci dacă ei ca părinți nu ne stau într'ajutor, puțin progres să va face, deși știu, că loc mai sânt pentru binele și fericirea omului nici nu este afară de biserică, decât numai școala. Pentru asta foarte potrivit să și zice, că: *„Ceia-ce samănă școala, aceea crește și întărește biserică, care și-și are chemarea sântă, că pe acele mlădițe tânăre și fragede, cari prin creștinătate au fost sădite și grijite în via Dului, biserică să le întărească și cu vreme să devină din acele mlădițe, pomi roditori.“*

Iar acum, după ce știu, că dintre toate obiectele școlare, religia este obiectul cel mai însemnat, ar fi de dorit ca și în viitor, tot în astfel de conferințe mixte și cu astfel de teme să fie însărcinați preoții și învățătorii ca din an în an să putem desvolta mai multă activitate față de biserică și școală; iar cu poporul incredințat nouă să putem eși învingători asupra ori cărui atac ce s'ar îndrepta, din ori și ce parte, asupra santei noastre biserici și a școalei, ca fiică a ei.

Căci:

Biserica și neamul nostru, cum foarte potrivit zice Dr. O. Ghibu, — astăzi mai mult ca ori când are lipsă de suflete străbătute de sentimente și convingeri religioase, cari să săvârșească fapte bune. Da! fapte bune, fiindcă a sosit veacul culturii și ispitelor, cari poartă lumea și viața ei pe valorile sale, prin furturi prikejdioase. Și cine poate să fie cărmuitorul poporului nostru altul, decât preotul și învățătorul. De o parte preotul, care în fața valorilor amenințătoare trebuie să țină cărma cu credința în Dumnezeu, cu nădejde în viitor și cu dragostea de cei păstoriți, căci: *„când dragoste nu am, nimic nu am,“* iar de altă parte învățătorul, care prin străduință să-i învețe pe școlari mai pe sus de toate să muncească, deoarece muncă este singurul izvor de producție. Nu e permis învățătorului să trezească în școlari dorințe, pe cari nu le pot ajunge prin puterea lor de muncă, prin propria lor activitate, căci ajutorul altuia, fie chiar al fratelui său, și-ți micșorează demnitatea.

I-mi nchei tema despre educația religioasă cu cuvintele frumoase ale fericitului Augustin: *„Dei Domnul, ca să grăesc cele ce mi să cuvîn mie a-le grăt și fie ale ascultă“*.

Alexandru Vasădi,
paroh.

S'a aflat pricina.

Domnul Iosif Moldovan, directorul școlilor noastre elementare din Arad a scris în „Românul“ așa: *„Ziceți (adecă „Tribuna“ cu care polemiză) cine umblă să strice prin intrigi armonia dintre d-voastră și învățători. Veți avră dreptate, noi încă am observat încă înaintea de alegerile congresuale, tot cu stilul a care îmi răspundeți acum în „Biserica și Școala“*.

Am somat pe dl I. Moldovan să se esplice, că ce este aceasta și iată răspunsul:

Ce este aceasta?

Sub întrebarea aceasta, în numărul trecut al organului, sunt chemat să mă clarific. Iată-mă!

Să nu se creadă însă, că de frica amenințării, că Onor. redacțiune va arăta cetitorilor *ce este și ce sum pentru învățători*, pentru că de adevărul ce se poate spune și într-o parte și în alta nu mă feresc, ci de dragul păcii, ce mi-ar plăcea să se sălășuiască între noi, vin se-mi fac datorința, ca să se facă lumină. Voi fi scurt.

„Tribuna“, care împreună cu „Biserica și Școala“ numai mainai te cu trei luni făcea elogii reuniunii învățărești condusă de mine, mănecând din alegerile congresuali, *mă face trădător de neam*. (Să ierți că „Bis. și Școala“ nu s'a ocupat cu tradarea ori netradarea d-tale. Red.)

Spre a se refu cu „Românul“, așa zice; de și faptice pentru că am îndrăsnit a primi candidatura în cercul Aradului ca deputat congresual dela frații mei învățători, spriginiți de unii fruntași preoți și mireni și n'am așteptat să mi-o oferească dânsii, declară în unul din numerii mai recentii, că eu nici când n'am apăținut partidului național și că întotdeauna am votat cu candidații guvernamentali.

Că voi fi atacat, am știut-o și am și accentuat-o cu ocaziunea candidării, pentru că tot din acest motiv am fost atacat și înainte cu șese ani și au fost atacați învățătorii în totdeauna când au îndrăsnit a încerca să se reprezinte și ei în înaltele noastre corporațiuni bisericesti. Așa dar nu aceasta împrejurare ma jignit, ci cutezanța de a mă răpi de ce am mai scump în viață de *cinstea mea românească*.

Sunt om sărac, cu toate aceste pot dovedi că abonez șese foi românești, între cari și „Tribuna“, la care sunt abonent permanent. De 30 de ani servesc pe lângă recunoștința superiorilor școala română. Sunt membru ordinar și fondator la mai multe reuniuni și instituțiuni românești. Am servit Asociațiunea națională arădană ca secretar, esactor și membru de comitet de când sunt în Arad. Am fost notarul, secretarul, vice prezidentul și de vre-o câțiva ani sunt prezidentul reuniunii învățătorilor români, în care se cultivă cele mai frumoase virtuți românești. Sunt și de prezinte secretarul partidului național local și ca atare am luat parte la toate constatuirile partidului în palatul „Tribunei“. Nici când dela nici o treabă românească n'am lipsit, ba pot dovedi că pentru ele am adus chiar și jertfe materiale cari nu stau în raport cu retribuțiunile ce le am. Se cuvine deci să fiu timbrat într-o foaie românească, pe care și eu o susțin de trădătoriu de neam?

Linștit în conștiință că am făcut în totdeauna tot ce am putut și ce mi-s'a cerut pentru neamul meu, am adresat o epistolă confidentă redacțiunii, în speranța că se va afla vre-o modalitate de a fi rehabilitat pentru neîndreptățirea ce mi-s'a făcut, dar în schimb am fost ironizat.

Silit prin o astfel de procedură am cerut ospitalitatea „Românului“, spre a dovedi nelemeinicia acuzei ce mi se face de „Tribuna“.

Ajungând la pasagiul în care „Tribuna“ susține că cineva umblă se strice armonia dintre învățători și „Tribuna“, mi-am adus aminte de calvarul din „Biserica și Școala“ a unuia dintre cei mai vrednici învățători, care întocmai ca și mine, din senin, a fost numit *om fără cultură* etc. Un învățător aprefiat de superioritățile sale și recunoscut ca unul dintre cei mai distinși; pre care la ales dintre toți învățătorii

diecesei ca pre cel mai vrednic chiar și P. C. S. domnul protosincol și director seminarial Român Ciorgariu, atunci când spre a prezentă unui înalt oaspe din România o școală și un învățător de model la noi, a escurs în provincia la școala aceluia, preamărind cele constatate în coloanele acestui organ și spunându-ne și nouă încântat lucruri admirabile despre el. Acest învățător ce face cele mai bune servicii neamului și ca secretar general al Reuniunii noastre învățărești, este numit în foaia oficioasă a diecezei condusă de însuși P. Cuvioșia sa Dl protosincol (poate fără știrea Dsale?) și încă în calitate de reprezent consistorial la examene, de *om fără cultură*.

Afacerea a produs ceartă și neînțelegeri între frații de aceeași soarte și chemare și a sdrucinat armonia exemplară din sânul reuniunii iar străduințele mele pacificatoare au rămas zădarnice chiar și până în ziua de azi. Am zis-o încă atunci: *lucrurile aceste trebuie că sunt puse la cale de cineva, cineva vrea să bage ceartă între noi*.

Articolul acela din „Biserica și Școala“ și pe cei ce pun la cale asemenea lucruri, cu scop de a strica solidaritatea și buna înțelegere dintre frații cari de decenii trăesc și muncesc, spre cinstea bisericii și a neamului, în cea mai perfectă armonie, i-am înțeles atunci, când am făcut aluziune la „Biserica și Școala“.

Cred că voi fi înțeles și de P. On. Redacțiune și de cetitorii pre cari sunt chemat să-i lămuresc.

De incheiere apostrofiez: Trebile au mers bine până aci după cum au constat-o toți cei ce au luat parte la ultima noastră adunare generală. Învățătorii păstrându-și neatînse, ba cultivând cele mai frumoase virtuți strămoșești au trecut cinstiți peste cele mai grele timpuri ce ni-le putem închipui și nădăduesc în maturitatea la care au ajuns, că rămânând solidari vor rezista cu bărbăție și pentru mai departe valorilor furioase ce-i amenință. Dacă mă voi înșelă, nu-i vina noastră, noi ne-am făcut datorința. Răspunderea și blăstămul neamului și a bisericii va cădea asupra acolora ce iau învrăjbit.

Iosif Moldovan.

Cu alte cuvinte „Românul“ a pus fititul și s'a aprins focul între dl I. Moldovan și „Tribuna“ dl I. Moldovan, nici una nici alta, ia un tăciune și îl aruncă în strășina pașnicului vecin „Bis. și Școala“ iar acum când răspunde bagă de vină „Bis. și Școala“ și „Tribuna“ încât apare că „Tribuna“ împreună cu „Biserica și Școala“ la făcut trădător, în vreme ce „Bis. și Școala“ nici o iotă n'a scris despre conduita socială a dlui Iosif Moldovan și peste tot despre incidentul „Românul“ Moldovan „Tribuna“.

Da, am rostit eu astă vară elogiase cuvinte la adresa învățătorilor adunați în sala festivă a seminarului și am scris cu căldură în „Biserica și Școala“ despre aceasta sărbătoare a inimei mele, că mi-am văzut foștii elevi acum bărbați și ei prezentându-se în haină de nuntă, în casa lor părintească, înțeleg casa spirituală de unde s'au făcut aceea ce sunt. Bucuria mea a fost cași bucuria părintelui care își revede în casa sa întregi, cinstiți, sănătoși, fii eșii din casă. Naintea ochilor mei sufelești am trecut în revistă trecutul acestor băeți, cum erau de golșiși și slăbuți când au venit la școală, cum i-am îngrijit ca să-i feresc de toate relele și se fac din ei oameni. Nu m'am bătut pe piept, ci am mulțumit lui Dumnezeu că m'a învrednicit de aceasta bucurie părintească. N'am eschis din aceasta bucurie nici pe prezidentul nici pe secretarul reuniunii, pentru că și dânsii mi-au fost elevi,

dar nu titlurile lor mi-au mișcat inima, ci că acești învățători sunt o parte din sufletul meu, sunt familia mea spirituală.

Acest sentiment al meu față de învățători rămâne nestrămutat și atunci, când s'ar afla învățători pentru cari aceste legături sufletești să fie superfue, după ce sunt liberi și independenți de sfera disciplinei mele, ca să o numesc așa sfera îngrijirilor de cari i-am împărțit când erau slabi și avizați la ajutor

Alegerile congresuale au dat anză la supărări. Profit de ocaziune să-mi spun și eu părerile mele în chestia reprezentărilor în corporațiile noastre bisericesti.

Ca toate alegerile din lume așa și alegerile în corporațiunile bisericesti răscolesc energiile voinței de a lua parte la lucrurile publice.

Eu dau aceasta, explicație mai decorativă luptei pentru mandate în sinoadele și congresele noastre bisericesti, de aceea nu condamn pe nime, că vrea să fie deputat în sinod ori congres, căci bun lucru vrea, însă suum cuique.

În biserică există cler și mirean. Poziția preoțimei în corporațiile bisericesti este precizată prin lege, la analogia drepturilor ei nu să poate provoca nimeni și așa nici învățătorii precum se accentuează din unele părți, cari nu vor să înțeleagă drepturile ierarhice în biserică, doar și așa pe conta drepturilor ei au intrat elementul mirean în corporațiile bisericesti. Iar vedeți lupta ce se dă acum în regulat român în jurul drepturilor ierarhice și veți înțelege ce concesiuni mari a făcut Șaguna, ca să angajeze și pe mireni la susținerea organismului bisericesc. Sub mireni înțelegem totalitatea tuturor credincioșilor fără deosebire de clasă, în aceasta totalitate sunt cuprinși și învățătorii, cari nu formează clasă deosebită în biserică. Rațiunea legii constituționale e ca să ajungă în corporațiile bisericesti toate clasele intelectuale câte le avem, afară de analfabeti cari n'au cenzul intelectual pentru desbateri de ordin intelectual. E greșită dar agitația de clasă pentru că tocmai așa lipsă avem în corporațiile bisericesti de advocați pricepători de legi, precum avem lipsă de bărbați de școală pricepători de școale și de financieri pricepători de finanțe, și de tot intelectualul pentru că, în corporațiunile bisericesti se tractează întreagă viața morală, intelectuală și materială a bisericiei. Corporațiile noastre bisericesti trebuie dar să aibă concursul tuturor elementelor constitutive ale societății ei. Eu cred că mai ușor s'ar putea ajunge la rezultat printr'o înțelegere reciprocă în care să i-se dea fiecăruia atâta loc cât i-se cuvine, decât prin o agitație oarbă ce ar aduce pe învățător în conflict cu susținătorii școlai, în aceste vremuri grele, când școala este pendentă dela jertfa îndoită a susținătorului școlai. Să nu împrăștiem dar lumea dela corporațiile noastre bisericesti, ci mai ales să o adunăm, ca să avem cât mai mulți angajați la conlucrarea pentru biserică și școală.

Să ne ferim dar și de aparența de a tracta pe susținătorii școlai de mizera plebs contribuens, ci mai vârtos să le arătăm recunoștință noi pentru cari aduc jertfa.

Eu din parte-mi văd foarte bucuros în corporațiile noastre bisericesti pe învățător, dar nu în conflict cu ceilalți intelectuali ca clasă deosebită ci în armonie.

Aceste sunt părerile mele în chestia pusă de unii pe tășul animozităților. Să încete dar animozitățile și să ne stimăm unii pe alții.

Și acum să trecem la lapsusul dlui Iosif Moldovan, adevărat că ar fi observat încă înainte de alegerile congresuale, că „Bis. și Școala” e acel cineva care

umbă să strice prin intrigi armonia dintre învățători. Dlui spune, că e cazul colegului dsale Dimitrie Popoviciu.

Haid să reproducem dar cazul.

Auzisem lucruri ciudate despre manierele unor comisari de examine, în special despre dl D. Popoviciu, dar nu le-am dat importanță, credeam, că vor fi oamenii năcăjiți pentru că comisarii nu închid ochii dinaintea scăderilor lor. În aprilie a. tr. însă imi veni învățătorul Iulian Paguba din Socodor, cu o aspră critică la adresa dlui D. Popoviciu. În Nr. 17 a „Bis. și Școal.” apărut în 24 aprilie (7 mai) din 1910, i-am răspuns la poșta redacției, că deși iscălește articolul, țin mai de potrivit să pună în discuțiunea conferinței învățătorești, răul apostrofat de Dsa, ca să evităm ciocnirile în publicitate și chestia să se lămurească acolo unde e locul în sinul învățătorimei.

La aceste sfaturi dl Iulian Paguba a abstat dela publicarea părții personale și mi-a cerut în interesul obște să public și am publicat în Nr. 18 „Bis. și Școal.” partea materială a articolului care tracta chipul cum să se reguleze sfera de activitate a comisarilor de examine, concludând la următoarele:

1. Să bine voiască a eda un plan anume pentru examene, în care materialul să se estindă numai la cele mai esențiale lucruri din fiecare obiect de învățământ, iar comisarilor o îndrumare specială, după care să se acomodeze, ca astfel fiecare comisar să procedeze în aceiași formă.

2. De comisari pentru examene se denumească în viitor numai astfel de persoane, cari afară de meritele ce și le-a câștigat prin diligența lor în cele didactice, să aibă și maniere urbane, aceasta pentru că numai așa putem avea încredere în ei pe de o parte iar pe de alta parte numai atunci se poate face o icoană fidelă despre starea învățământului nostru, dacă controlul se face din partea astor fel de oameni.

3. Comisarilor denumiți, Veneratul Consistor să le deie stricta îndrumare, că în viitor să aibă fiecare o astfel de ținută, ca examenele să apară niște zile de praznice, în cari nota conducătoare să fie veselie și bucuria atât pentru copii, cât și pentru învățători. Iar în conferința didactică, comisarii față de învățători, cari își împlinesc datorința, să fie cu cea mai mare rezervă. Față de învățătorii mai slabi încă să se poarte conciliant, iar unde obsearvă greșeli mai grave, să le spună între patru ochi și dacă nu prinde, să facă numai decât arătare, în contra cărora Veneratul Consistor să aplice ș-ul legii cu toată rigoarea.

4. Să binevoiască a da îndrumare protopresbiterilor ca inspectori școlari, ca examenele la școalele cu clasele inferioare să nu dureze mai mult decât o oră, iar cu clasele superioare două ore. Aceasta pentru a feri copiii de tortură și încordare prea mare.

Mai obiectiv nici nu se putea tracta chestia aceasta.

Pe când eu căutam în chipul acesta să țin în cadre obiective o chestiune ce agita pe învățători, ca afacerea să ajungă la o pașnică soluțiune spre mulțumirea tuturor, mă pomenesc în 19 Mai a tr. cu un răspuns al dlui D. Popoviciu, veninos plin de invective personale. Se înțelege că atari erupțiuni nu le-am publicat precum n'am publicat nici pe ale dlui Iulian Paguba, ci trebuia să-i spun că nu e o manieră cultă să tracteze un om așa chestiile de ordin învățătoresc. Dar de aici mi-am făcut închipuirea, cum va fi tractând acest om pe învățători, dacă își permite a vorbi față de mine în acel ton.

S'a dus apoi la „Organul Reuniunii” și acolo s'a dat d'a raita. Mă rog cetiți acolo răspunsul. Părintele

N. Codrean din Siclău complicat în afacere pentru că și-a apărat pe învățătorul său Ștefan Capra față de rușinările dlui D. Popoviciu, a cerut apoi ospitalitate dela fostul redactor al „Organului Reuniunii” dl Ioan Crișan, ca să răspundă obiectiv cu dovezi dlui D. Popoviciu, și numitul redactor i-a promis publicarea răspunsului. Dl Iosif Moldovan însă în calitatea sa de președinte al Reuniunii, fără a vedea măcar răspunsul părintelui N. Codrean, a oprit pe redactor dela publicarea lui și așa dl Ioan Crișan și-a tras consecințele, a demisionat din postul său de redactor al organului.

Aceasta procedură de a suprima glasul învățătorilor în o chestiune ce-i privește pe ei, și a preotului care își apără pe învățătorul său și decorul examenului a stricat armonia dintre învățători dacă e stricată și așteaptă să fie restabilită acolo în sinul învățătorimei unde s'a ivit.

Deplasarea aceluia conflict pe terenul agitațiilor electorale și de partid este intriga adevărată, dl Moldovan, ori cât de subțire ar fi vrut ea să fie țesută. Hic Rhodus.

E păcat de aceasta risipă de energii în intrigi, când avem lipsă de acele energii la alte lucruri mari și frumoase prin care să se consolideze raporturile învățătorimei cu a susținătorilor școlai, în loc de a le distruge.

Adevărat că eu încurajez pretutindeni pe învățători, ca să desvolt în ei nobila ambițiune de a ținea la sine, și iau sub ocrotirea mea pe cei năcăjiți. Așa am încurajat și pe d. D. Popoviciu când a fost în cele bune și l-am ocrotit când a fost în cele rele, când era părăsit de alții și așa am contribuit la integrarea sa în statul învățătoresc activ. El știe mai bine câte i-am făcut dela căderea din Cuvin până la ridicarea din Arad. Aceste însă ar fi titluri de recunoștință și au de aroganță, ca să nu-i zic altfel.

Dacă eu așa fi voit să arat înaltului oaspe un tip de învățător bun, între aceștia sigur ar fi fost și dl Ștefan Capra, învățătorul din Siclău rușinat de dl D. Popoviciu. Și l-aș fi arătat pe acel învățător modest cum în zori de zi iasă de-și aranjează curtea și grădina sa, cum își așteaptă apoi învățăceii plini de viață și cât de conștient își face lecțiunile; lași fi dus apoi în casa aceluia modest învățător și i-aș fi arătat trei fi creșcuți în gimnaziu cari astăzi sunt universitari și absolvenți de univertitate; și pe lângă ei niște drăgălașe fetițe, l-aș fi dus mai departe să vază de ce cinste să bucură acest modest învățător în comună, cum îl cinstește preotul lui septogenar și imberbul acela de capelan care privește la el ca la tatăl său. Și așa fi zis iată un învățător harnic învățat în haina modestiei, cum știe să indulcească lumea de școala și persoana sa. Așa se face la noi cultura poporului.

La Cuvin însă nu m'am dus să prezentez unui înalt oaspe din România o școală și un învățător de model dela noi, precum o zice dl Moldovan, l'am dus și pe acel înalt oaspe ca pe atâția alții la viaa din Cuvin unde eu îmi am Tusculaniul meu de vară și acolo l'am condus pe deal și vale, să înțeleagă pe la biserică și școală cea mai apropiată de biserică unde am aflat pe dl D. Popoviciu cu băieții în școală. l-am ascultat frumoasele producțiuni și când băieții intonară cântarea Basarabiei, se umplură ochii înaltului meu oaspe de lacrimi, căci era Basarabean și lacrimează de câte ori aude cântecul dureros a Basarabiei răpită de diplomația perfidă a muscalilor. Aceasta întâmplare însă nu este titlu de a întuneca pe toți ceilalți învățători și titlu de imputare că așa detrage ceva din destoiniciile dlui D. Popoviciu, de bun instructor. Doamne pă-

zește. Colegii lui s'au plâns contra manierilor lui de comisar de examene. Atâta e tot. Eu înțeleg pe învățători din alte comportări ale dlui D. Popoviciu, de aceea i-aș da sfatul să-și dumirească colegii. Eu voi fi cel dintâi care mă voi bucura de armonia între învățători căci eu și azlăzi privesc cu aceeași îngrijire la soartea lor cu care am privit când îmi erau elevi. Bucuria lor este bucuria mea și intristarea lor este intristarea mea. Bine înțeles că mie-mi sunt asemenea toți, căci inima mea petru toți bate asemenea.

Aș fi putut să isprăvesc foarte scurt cu dl Moldovan care a vârat în scrisul său acel caracteristic gest, dar eram la chestiunile deschise ce se discută între învățători și vorba vine. Eu cred că a venit destul de bine ca toți se înțeleagă bunele intențiuni ale sfaturilor mele, și că din împlinirea lor numai lucruri bune se pot revărsa asupra învățătorilor.

Poate că ispițiților din afară sunt molest, că nu mă desfac de învățători, dar eu nu mă desfac cum nu să desface tata de copiii săi nici atunci când alții umblă să-i instrueze, pentru că mi-am rescumpărat prin jertfele ce le-am adus pentru ei dreptul de a le spune ce am la inimă.

Și cred eu că nici interesul lor nu este să se desfacă de mine.

Întru altele fie ertare dl Moldovan poate și vino iarăș la lucru, căci ne așteaptă încă mult lucru. Acolo este locul nostru iar nu la hărțuile zilelor de urgie ce le îndurăm.

R. Ciorogariu.

CRONICA.

Anul nou în Arad. Partea socială a fost tristă. Obișnuitul Sănvăsius'a serbat în două tabere. Dacă va merge aceasta mai departe așa diviziunea va sfâșia și poporul în două tabere și dela aceasta diviziune numai un pas este până la disoluție. Ne vom perde poporul din vina războiului dintre intelectuali.

Cu atâta mai mângâietoare a fost sărberea bisericească. La sf. liturgie a anului nou a rostit părintele Traian Vătan o înălțătoare cuvântare.

După serviciul divin s'au prezentat credincioși în reședința episcopescă unde P. C. S. d. protosincol R. Ciorogariu în numele credincioșilor a adus omăgele P. S. Sale dlui episcop diecezan pentru munca neobosită ce a săvârșit-o în anul trecut spre binele bisericii și a neamului urându-i sănătate să poată continua aceea cale apostolească de a sfinți biserici, a ridica școli și a întări credința vie a eparhioților săi. La frumoasele cuvinte cari erau resunetul credincioșilor prezenți P. S. a răspuns cu toată căldura inimii lui părintești, implorând duhul păci asupra credincioșilor în anul nou, ca el să fie rodnic în fapte bune, căci numai unde sălășluiește duhul păcii pot rodi fapte bune.

La masă au fost oaspeții P. S. Sale: Preoții R. Ciorogariu, George Popoviciu, Dr. Gheorghe Ciuhandu oficeri. major D. Cioban, locot. E. Herbai; dnii Dr. N. Oncu, Al. Pecican, Petru Truța, Sava Raicu, Paul Rozvan, Dr. A. Demian, Dr. S. Ispravnic, Dr. G. Popa, Dr. L. Tămășdan, Gh. Purcariu, A. Chelnicean, Gherasim Serb, N. Iu. I. Giora. S'au ținut toaste pentru P. S. și pentru oaspeții.

Boboteaza în Arad. În ziua sf. botez s'a ținut liturgie solemnă în catedrala din Arad oficiată de P. S. Sa Dl Episcop cu o asistență frumoasă; P. C. Sa

R. Giorogariu director sem., G. Popoviciu referent, V. Beleş protopop, G. Bodea, V. Olariu, Dr. T. Botiș, T. Vătan, protodiaconul Dr. I. Suciuc, diaconii C. Lazar, Dr. L. Iacob și cetățul I. Cioara.

O rugare. Sunt rugați toți conducătorii par., respective comunele bisericești precum și acei domni particulari, cari au primit „Apelul și rugarea comunei bisericești din Temeskomjât, a le restitui cu sau fără rezultat în cauza ajutorării școlii conf. din parohia Comeat până la finea l. c.

Poșta redacției.

P. I. Poezia a sosit prea târziu după Crăciun și așa și-a pierdut legătura cu Crăciunul. Dar și altfel noi numai excepțional publicăm poezii.

Concurse.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl III din **Satulbarba** (Ujbartfalva) protopopiatul Orășii mari, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt; 1. casa parohială acomodată, constătoare din 2 chilii, cancelaria, culina, camera și podrum, cu grădină îngrădită. 2. 24 jughere pământ arătoriu și livadă. 3. stolele îndatinate precum sunt staverite în protocolul comitetului parohial din 27 noemvrie (10 decembrie) 1911. 4. Dreptul de pășunit pentru 10 vite. 5. dela 65 numere de case câte 30 lire de cereale, ori 2 cor. bani, 6. întregire dela stat, dările publice va avea a le solvi preotul ales, și va fi îndatorat să catehizeze fără altă remunerațiune.

Reflectanții, recursele lor instruate conform regulamentului, vor avea a le înainta subscrisului protopresbiter; și să vor prezenta în s. biserica de acolo, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința comitetului parohial ținută la 27 noemvrie (10 dec.) 1911.

Antoniu Bica
președinte.

Florian Boiția
not. com.

În conțelegere cu mine: *Toma Pacala* protopresbiter.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Timișoara-Elizabetin** protoprezbiteratul Timișorii, se scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala”. Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Locuință în natură în edificiul școlii constătoare din 2 chilii, culină, cămară, pivniță, pod, precum și uzufructul grădinei școlii în estenziune de 400□.

2. Salar fundamental dela comuna bisericească de 1200 cor.

3. Cvinvenalele prescise de lege.

4. Pentru conferințe dacă va lua parte 10 cor. pentru scripturistică 10 cor.

Dela înmormântări mici 1 cor., dela mari 2 cor. în filia lozeșin considerând distanța, aceste taxe vor fi duple.

De curățirea și încălzirea sălei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va avea să provadă cantoratul în și afară de biserică, va avea să instrueze elevii în cântările bisericești, să-i conducă la biserică în dumineci și sărbători să țină cu ei răspunsurile liturgice, va avea să conducă și școala de repetiție.

Dela recurenți se cere evalueațiunea regulamentară precum și capacitatea de a putea conduce corul vocal.

Corul vocal bisericesc existent alesul este îndatorat al conduce pe lângă remunerațiunea prescisa.

Petițiunile concursuale instruate conform legilor în vigoare se vor subșterne comitetului parohial gr. or. rom. din Timișoara Elisabetin pe calea oficiului protoprezbiteral din Timișoara.

Recurenții sunt poștiți a se prezenta într'o Duminică ori sărbătoare în s. biserica din loc spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb: *Dr. Tr. Putici* insp. de școale.

—□— 2—3

Prin aceasta se scrie concurs pe postul învățătoresc vacant dela școala cu clasele superioare gr. ort. rom. din **Sâmbăteni** protoprezbiteratul Aradului cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”, pe lângă următoarele emolumente.

1. Salar fundamental 1000 cor. în bani gata, plătit în rate trei lunare; și cvinvenalele prescise în lege.

2. Locuință cu 2 odăi culină și toate cele aparținătoare în edificiul bisericești precum și grădină de legume.

3. Pentru încălzirea sălei de învățământ după trebuință până la 3 stânjini de lemne.

4. Pentru curatorat 24 cor.

5. Pentru scripturistică 10 cor.

6. Pentru participare la conferințele și adunarea generală învățăorești 20 cor.

Dela recurenți pe lângă evalueațiune învățăorească se cere și diplomă, că sunt în stare a instrui și conduce cor. vocal pe 4 voci după note.

Alegândul învățător pentru salariul spus mai sus e îndatorat a implini sarcina cantorală în Dumineci și sărbători precum și la alte ocazii, și a instrui elevii în cântările rituale.

Pentru instruirea și conducerea corului vocal va primi remunerațiune de 100 cor.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă adresate com. par. din Sâmbăteni sunt a se înainta în termenul concursual, la oficiul protopopesc gr. ort. rom. al Aradului, având recurenții a se prezenta în cutare Duminică ori sărbătoare în sfta biserica din Sâmbăteni pentru a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința com. par. din Sâmbăteni ținută la 14/27 Decembrie 1911.

Valer Felneac
preș. com. par.

Petru Lupăș
not. com. par.

În conțelegere cu: *Vasile Beleş* protopop inspector școlar tractual.

—□— 3—3